

Phallus hadriani – Hadrijanovov stršak

Sada već pre oko godinu i po dana susreo sam se sa ovom do tada meni nepoznatom vrstom. Toga dana koliko me sećanje a i podaci služe bio je uspešan teren, markirao sam nove lokalitete za određene vrste, kao vrste koje sam tada prvi put video (ne mislim prvi prvi put u životu, nego na staništu). Toga 3. novembra bio je jedan od prvih dana da sam priuštio sebi Fuji S6500 fd, i potrudio sam se da ga što bolje iskoristim. Pronašao sam oko 15 vrsta gljiva. Tu su bile uobičajeni *Coprinus commatus*, *C. disseminatus*, *Coprinus micaceus*, *Schizophyllum commune*, *Flamulina vellutipes*, *Trametes vesicolor*, *Fomes fomentarius*, *Heterobasidium annosum* i *Auricularia auricula-judae*, ne tako uobičajena *Fistulina hepatica*, *Armillaria ectypa*, neke *Mycene*, ali svakako sam se iznenadio sa *Pleurotus ostreatus* i *Phallus impudicus*. Na prvi pogled ovo su uobičajene vrste, ništa posebno; međutim činjenica da je moj teren bio isključivo po gradu Sremska Mitrovica i to po ulicama a ne po parkovima, to podacima daje određenu težinu.

Kada sam sređivanjem podataka, prethodnog leta razvrstavao fotografije jedan set me je malo začudio, verovatno je imalo veze sa prelistavanjem knjige G. Ibrahima Hadžića – *Drugi gljivarski korak* i odeljka o retkim i lepim vrstama. Tražio sam podatke o rodu *Geastrum* i zastao na stranici gde se opisuje vrsta *Phallus impudicus*. Pročitao sam ponovo podatke i ostao zbunjen pogledao sam u folder sa fotografijama, pa onda redom po literaturi i foto bazama i raznim gljivarskim ključevima. Shvatio sam da sam pogrešio u determinaciji. Kada sam ponovo otvorio sliku sve mi je bilo jasno, gljiva koja se iz ružičastog jajeta razvija nikako ne može biti *Ph. Impudicus*, nego samo *Phallus hadriani*. Ovu gljivu sam na istom mestu pronašao ponovo novembra prošle godine, ali me je opet iznenadila. Ne nije probila beton kao što predstavnici ovoga roda to umeju, iznenadila me činjenica o njenoj ekologiji – prilagođavanju staništu.

Novembra 2007. pečurku sam našao u manje više prometnoj ulici pored pešačke staze gde je nekada rastao kuglasti javor. Da odmah razjasnim u SM ima prilično kuglastih javora i mesta gde su nekada rasli ali samo sam na jednom mestu evidentirao prisustvo ove pečurke. Doduše ima jedna stvar koja ovo mesto čini različitim od drugih, a to je da je na tom lokalitetu zasađeno cveće (ne mogu pouzdano reći koje ali činjenica da nije bilo tog ranije dok je javor bio prisutan ukazuje na činjenicu da su spore verovatno stigle sa lukovicom). Toga dana pronašao sam i evidentirao prisustvo 34 jedinice na oko 2.5 kvadratna metra. Veličina strška se kretala do 15, pa čak i 17 cm + «glava» 3 – 4 cm, (koja je bila u različitim

stadijumima). Što se tiče poređenja sa gljivom iz istog roda tu nema razlika, ovo su uobičajeni predstavnici obe vrste, međutim ono što razdvaja vrstu *Ph. hadriani* od *Ph. impudicus* je upravo jaje iz koga se gljiva razvija. Ono je ružičaste boje i po nekim autorima ne znatno sitnije od druge vrste. Prilikom fotografisanja i uzimanja uzoraka, boju koja je kod primeraka koje sam uzeo bila bleđa, gotovo neprimetno ružičasta, pa sam je verovatno zbog toga u umu pripisao blatu. Srećom na fotografijama se jasno vidi da je boja ružičasta, a ne bela.

Ovu vrstu sam ponovo pronašao u novembru prošle godine na istom mestu, opet u travi, ali manjih dimenzija. Nameće se pitanje gde je tu ta prilagođenost koja me je iznenadila. Ove godine sve cveće je uklonjeno i travnjak se redovno kosi. Ova osobina je veoma česta kod biljaka, primera radi kod *Hoću neću (Capsela bursa pastoris ili bilo koje biljke iz familije Poacea)*, koja se pronade na livadi, kraj puta pruge i dr. dužina biljke je preko 30 cm i cvasti su na vrhu. Međutim, upravo kod primeraka koji se kose u dvorištima dužina biljke ne prelazi 15 cm. Ovo je ekološkim uslovima izazvana modifikacija da bi biljka lakše završila ciklus razmnožavanja. Smatram da se upravo to i dogodilo sa pronađenim prošlogodišnjim primercima čija ukupna visina nije prelazila 12cm. Drugi nalaz potvrđuje da je micelija u zemlji i da se uspešno prilagodila uslovima staništa. Jedva čekam narednu jesen da je ponovo pronađem. Po literaturi nalazište joj je leto i jesen u peskovitim kanalima po parkovima, kraj reka i kanala tokom leta i jeseni, Nažalost moram da konstatujem da sam od svega navedenog gljivu pronašao na sasvim drugačijem lokalitetu i samo u jesen. Na Zasavici gde sam i još uvek sprovodim obimna mikološka istraživanja (vodom bogato tlo) nisam je pronašao.

Detaljniji opis vrste možete pronaći u svakom ozbiljnijem ključu ili enciklopediji bilo pisanoj ili elektronskoj verziji. Također u brojnim enciklopedijama, priručnicima ili foto ključevima je uglavnom detaljno opisana vrsta *Phallus impudicus* ali i karakteristike koje ga odvajaju od *Ph. Hadriani*.

Dipl. ekolog Marko Cvijanović

Autor fotografija – Marko Cvijanović